

Uuden Suomen digitointiprojekti Kansalliskirjastossa 2018–2022

Loppuraportti

Teksti: projektipäällikkö Pirjo Karppinen

Kansalliskirjasto, Helsinki 2023

Kansalliskirjaston raportteja ja selvityksiä 3/20XX

ISSN 2242-8119

Sisältö

1	TIIVISTELMÄ	1
2	TAVOITTEET JA TULOKSET	2
3	HYÖDYT JA VAIKUTTAVUUS	4
4	JATKO – HAASTEITA JA MAHDOLLISUUKSIA	6

1 Tiivistelmä

Hankkeen nimi:	Uuden Suomen digitointiprojekti
Hankkeen kesto:	2018–2022
Hankkeen rahoitus	Uuden Päivän Rahasto sr.
Myönnetty summa:	apurahaa yhteensä 264.000 euroa kohdennettuna Uuden Suomen digitointiin
Työryhmän jäsenet:	Karppinen Pirjo, projektipäällikkö, Kansalliskirjasto Lampinen Pekka, palvelupäällikkö, Kansalliskirjasto Arpiainen Hanna, palvelupäällikkö, Kansalliskirjasto

Kansalliskirjasto ja Uuden Päivän Rahasto sr. aloittivat vuonna 2017 keskustelut koko Uuden Suomen aineiston digitoimisesta historiallisena jatkumona Kansalliskirjastossa.

Uuden Suomen digitointiprojekti Kansalliskirjastossa Uuden Päivän Rahaston tuella aloitettiin vuonna 2018 ja projekti toteutettiin viidessä vuodessa, vuodesta 2018 vuoden 2022 loppuun.

Digitointiprojektissa Kansalliskirjasto raportoi vuosittain Uuden Päivän Rahastolle myönnetyllä apurahalla digitoidun sivumäärän ja haki apurahaa seuraavalle vuodelle Uuden Suomen digitoinnin jatkamiseen. Uuden Päivän Rahasto on tukenut Uuden Suomen digitointia digitointikumppanuutena ja myöntänyt Kansalliskirjastolle tähän työhön kohdennettua apurahaa vuosien 2018–2022 aikana yhteensä 264.000 euroa.

Projekti toteutettiin projektin tavoitteiden ja projektille myönnetyn rahoituksen mukaisesti Kansalliskirjaston Mikkelin toimipisteessä. Koronapandemian työskentelyrajoitteet hidastivat digitointia 2020–2021 ja projekti valmistui vuoden 2022 lopussa.

Lehtien koko yli 140-vuotinen historia on nyt digitoitu Kansalliskirjastossa, yhteensä 615 576 sivua: Suometar ilmestyi 1847–1866, Päivätär 1863–1865, Uusi Suometar 1869–1918 ja Uusi Suomi 1919–1991.

2 Tavoitteet ja tulokset

Projektin ensisijainen tavoite on ollut saada nuo ainutlaatuiset ja arvokkaat sanomalehtiaineistot yhtenä kokonaisuutena, historiallisena jatkumona talteen ja turvaan, siirtää aineistot mikrofilmeiltä ja haurastuvalta sanomalehtipaperilta helposti käytettävään ja löydettävään sähköiseen muotoon sekä tutkimuksen käyttöön. Digitointi mahdollistaa aineiston digitaalisen pitkäaikaissäilytyksen, jonka yhteydessä turvataan aineiston käytettävyys tulevaisuudessa muuttuvissa laite- ja ohjelmistoympäristöissä.

Toisena tavoitteena on ollut avata keskustelut Kopioston ja oikeudenhaltijoiden kanssa aineistojen lakisäateistä laajempaan käyttöön avaamisesta sitten kun koko historiallinen aineisto on digitoitu ja digitoidun aineiston sivumäärä on selvillä.

Projektissa digitoitiin Uusi Suomi (ilmestyi 1.1.1919–31.12.1991) ja kaikki sen edeltäjälehdet Päivätär (ilmestyi 1863–1865), Suometar (ilmestyi 1847–1866) ja Uusi Suometar -lehdet (ilmestyi 1969–1918) historiallisena jatkumona. Digitoitu sivumäärä lehtien koko yli 140-vuotisen historian ajalta on yhteensä 615 576 sivua.

Kaikki ennen vuotta 1930 ilmestyneet lehdet, 23 % kokonaissivumäärästä, digitoitiin Kansalliskirjaston perusrahoituksella. Lehdet ajalta 1.1.1930–31.12.1991, 77 % kokonaissivumäärästä, digitoitiin digitointikumppanuutena Uuden Päivän Rahaston myöntämien apurahojen tuella.

Lehdet vuoden 1979 loppuun asti digitoitiin mustavalkoisina mikrofilmeiltä ja vuodesta 1980 eteenpäin värillisinä paperilehdistä. Digitointityön lisäksi puuttuvat lehtinumerot ja sivut etsittiin vuonna 2022 muista kirjastoista ja arkistoista. Pieni osa lehdistä konservoitiin Kansalliskirjaston Mikkelin toimipisteessä ennen kuin ne voitiin digitoida. Kaikki digitoidut aineistot siirrettiin digi.kansalliskirjasto.fi-palveluun sitä mukaa kun digitointi eteni.

Nimeke	ISSN	Lehti on ilmestynyt vuosina	Digitoitu sivuja Kansalliskirjaston perusrahoituksella vuoden 1929 loppuun asti	Digitoitu sivuja digitointikumppanuutena Uuden Päivän Rahaston apurahojen tuella: Uusi Suomi ajalta 1930–1991	Digitoituja sivuja yhteensä
Päivätär	1457–4713	1863–1865	488	-	488
Suometar	1457–4705	1847–1866	7 183	-	7 183
Uusi Suometar	1457–4721	1869–1918	86 068	-	86 068
Uusi Suomi*	0355–5461	1.1.1919–31.12.1929	49 093	-	49 093
Uusi Suomi*	0355–5461	1.1.1930–29.11.1991	-	472 744	472 744
Uusi Suomi yhteensä	0355–5461	1.1.1919–31.12.1991	142 832	472 744	521 837
Kaikki yhteensä		1847–1991	23 %	77 %	615 576

Taulukko 1. Uuden Suomen ja sen edeltäjälehtien digitoidut sivumäärät.

3 Hyödyt ja vaikuttavuus

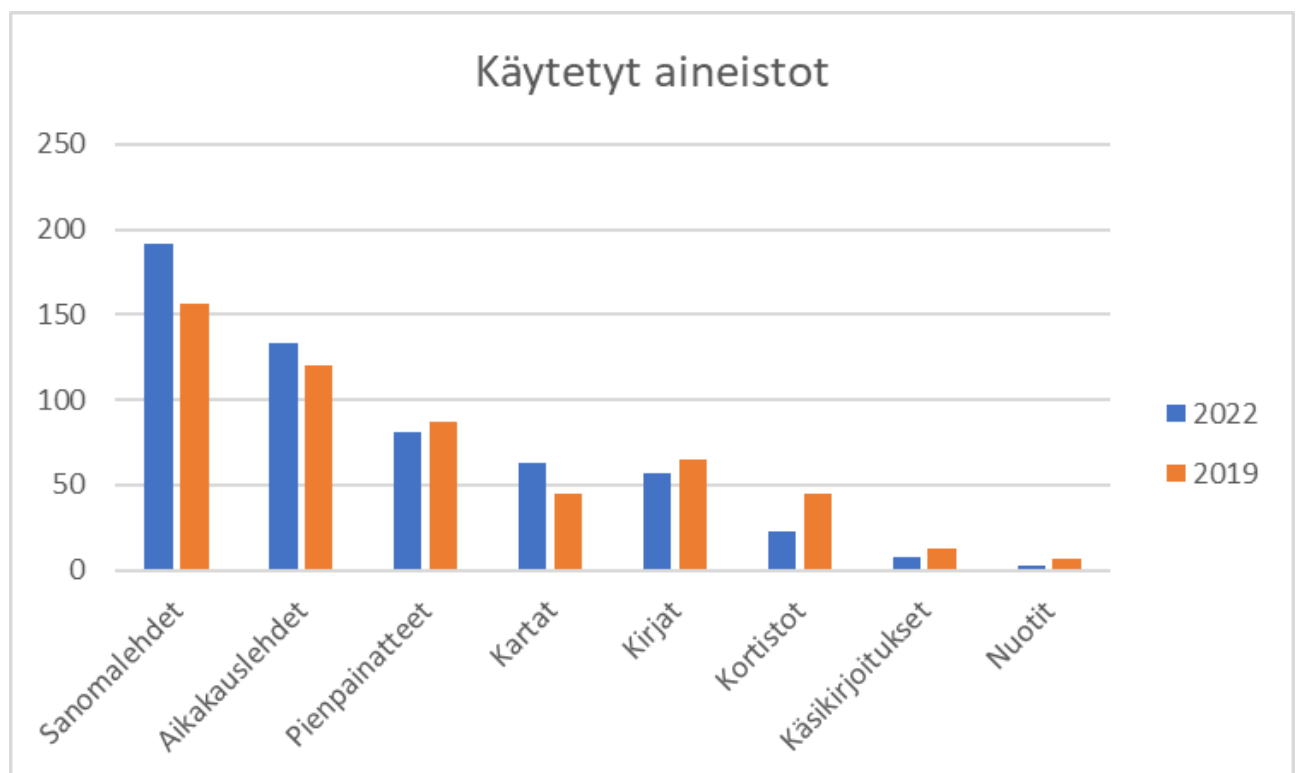
Koko digitoitu historiallinen lehtiaineisto on lakisääteisesti tutkijoiden ja kansalaisten käytettävissä maksutta paikan päällä [Kansalliskirjastossa](#) ja muissa [vapaakappalekirjastoissa](#) vapaakappaletyöasemilla.

Lakisääteistä laajemmasta digitoitujen aineistojen käyttöön avaamisesta sovitaan mahdollisuuksien mukaan oikeudenhaltijoiden ja tekijänoikeusjärjestön kanssa. Keskustelut digitoitujen Uuden Suomen lehtiaineistojen nykyistä laajempaan käyttöön avaamisesta jatkuvat.

Kaikki Kansalliskirjaston digitoimat lehtiaineistot 31.12.1939 asti ovat avoimesti kaikkien käytettävissä [digi.kansalliskirjasto.fi](#) -palvelussa Kansalliskirjaston ja Kopioston välisellä käyttöoikeussopimuksella vuoden 2023 loppuun asti.

Lisäksi Kansalliskirjaston, Kopioston ja Tutkain-sopimukseen liittyneiden korkeakoulujen tutkijat ja opiskelijat voivat käyttää Kansalliskirjaston digitoimia, vuoden 2021 loppuun mennessä ilmestyneitä lehtiaineistoja. [Tutkain-sopimus on voimassa vuodet 2023–2027](#). Uusi Suomi vuosilta 1940–1991 on siis laajalti tutkimuksen käytössä.

Sanomalehdet ovat [digi.kansalliskirjasto.fi](#)-palvelun eniten käytettyjä aineistoja. Lehtien käytön on huomattu kasvavan sitä enemmän mitä enemmän uusia digitoituja sivuja tulee käyttäjien saataville.

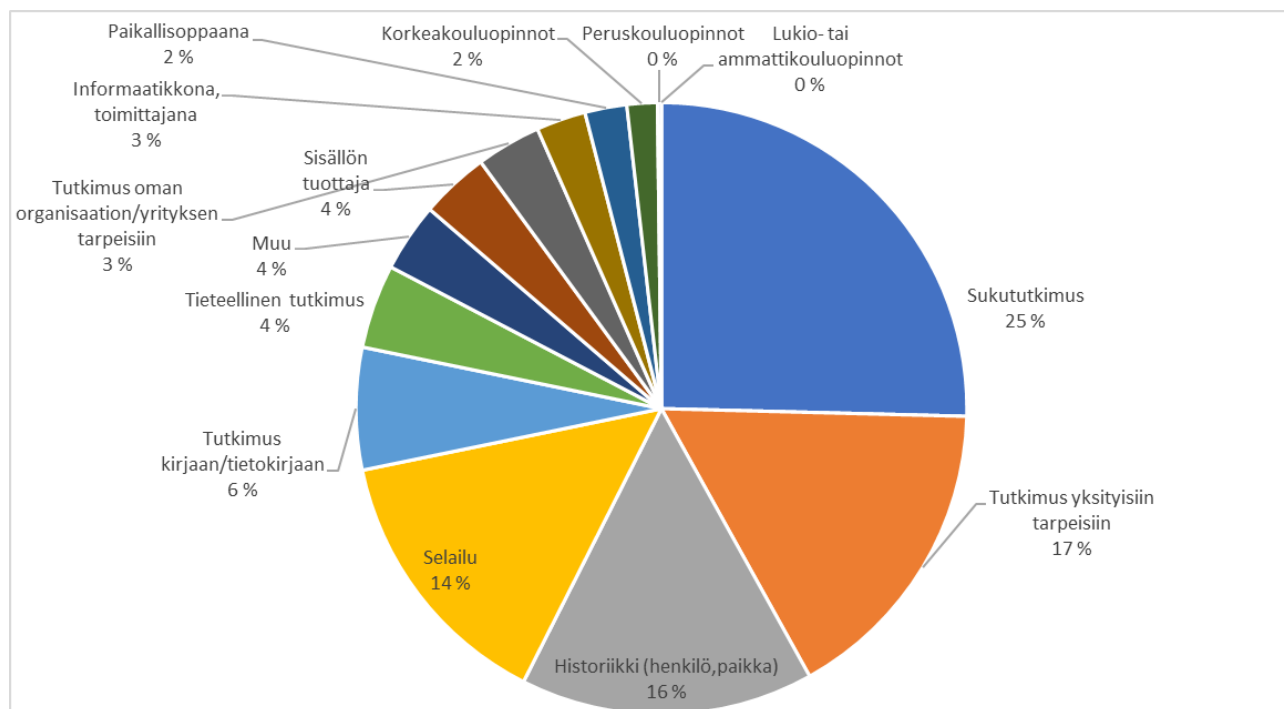
Kaavio 1. Sanoma- ja aikakauslehdet ovat [digi.kansalliskirjasto.fi](#) -palvelun käytetyimpiä aineistoja.

Digitoituja aineistoja käytetään laajasti tutkimuksessa ja opetuksessa. Vuonna 2022 digi.kansalliskirjasto.fi:n aineistoja ladattiin 18,1 miljoonaa kertaa. Kaaviossa 2 kuvataan vuonna 2022 tehdyn käyttäjäkyselyssä saadun tiedon pohjalta Kansalliskirjaston digi.kansalliskirjasto.fi-palvelun käyttäjien monia erilaisia aineistojen käyttötarkoituksia. Tulosten mukaan sukututkimus, tutkimuskäyttö muihin yksityisiin ja historiikkitarpeisiin ovat yleisimmät digi.kansalliskirjasto.fi -palvelussa olevien aineistojen käyttötarkoitukset.

Digitointiprojekteja voidaan tarkastella kulttuuriperinnön yleisen tallentamisen ohella myös yhteiskunnallisen tiedon käyttöön avaamisen näkökulmasta. Sanomalehdillä on päivittäin ja pitkinä aikasarjoina ilmestyvinä julkaisuina merkittävä rooli aikansa näkökulmien avaajana ja tulkitsijana. Sanomalehdet muodostavat tutkimukselle ehjän, kiinnostavan ja monipuolisen kokonaisuuden. Digitoitujen lehtiaineistojen merkitys tutkimusaineistona kasvaa yhteiskuntatieteissä ja humanistisilla aloilla.

Sanomalehtien kautta avautuu ajankuva myös poliittisine jännitteineen elävästi tutkijoiden ja muiden kiinnostuneiden käyttöön. Sanomalehdet kertovat ja tallentavat paikalliset, alueelliset ja valtakunnan ajankohtaiset uutiset ja tapahtumat lyhyesti ja selkeästi, olivat ne sitten politiikkaa, taloutta, tiedettä, urheilua, kulttuuria tai taidetta. Lähdemateriaalina ne ovat rikkaita ja monipuolisesti käytettäviä.

On tärkeää edistää sanomalehtiaineistojen digitointia ja niiden laajempaa käyttöön saattamista tutkimuksessa, opetuksessa sekä vapaassa sivistystyössä. Digitoitujen aineistojen käytön kasvu ja käyttäjäkyselyissä esiin tullut käyttökohteiden monipuolinen kirjo kertovat tarpeesta saada laajoja lehtiaineistoja digitaalisina tutkijoiden ja kansalaisten käyttöön.

Kaavio 2. Vuonna 2022 tehdyn käyttäjäkyselyn mukaan sukututkimus, muu tutkimuskäyttö yksityisiin ja historiikkitarpeisiin ovat yleisimmät digi.kansalliskirjasto.fi -palvelun käyttötarkoitukset.

4 Jatko – haasteita ja mahdollisuuksia

Kumppanuuksina nyt digitoidut Uuden Suomen ja sen edeltäjälehtien aineistot ja samaan aikaan valmistunut työväenlehtien laaja digitointi heijastavat monipuolisesti ja moniarvoisesti yhteiskunnan eri ääniä. Kulttuurillisen kokonaiskuvan tarjoamiseen ja tasapuolisuuden toteuttamiseen kuuluu myös mm. ruotsinkielisten sanomalehtien digitointiprojekti Kansalliskirjastossa, jossa kaikki vuoden 1949 loppuun asti Suomessa julkaistut ruotsinkieliset sanomalehdet ovat jo vapaasti yleisön käytössä digi.kansalliskirjasto.fi -palvelussa. Ruotsinkielisten lehtien digitointiprojekti jatkuu vuoden 2023 loppuun.

Näin laajat digitointiprojektit onnistuvat vain hyvässä yhteistyössä kumppaneiden kanssa ja heidän myöntämänsä rahoituksen tuella. Uuden Suomen digitoinnissa yhteistyökumppanina ja projektin rahoittajana on ollut Uuden Päivän Rahasto.

Kansalliskirjasto kiittää Uuden Päivän Rahastoa sen merkittävästä panostuksesta Uuden Suomen ja sen edeltäjälehtien aineistojen digitoimiseksi kautta koko lehden yli 140-vuotisen historian. Toivomme hyvän yhteistyön jatkuvan myös julkaisijan ja tekijänoikeusjärjestö Kopioston kanssa, jotta nykyistä suurempi osa digitoiduista lehtiaineistoista saataisiin laajemmin asiakas- ja tutkimuskäyttöön.